

Výbraté ustanovenia zo zákona

428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov

v znení zákona č. 602/2003 Z. z., zákona č. 576/2004 Z. z.
a zákona č. 90 /2005 Z. z.

OPATRENIA NA NÁPRAVU

§ 45

Prešetrenie oznámenia

(1) Úrad pri výkone dozoru nad ochranou osobných údajov využíva aj oznámenia a podnety právnických osôb a fyzických osôb (ďalej len „oznámenie“) týkajúce sa podozrenia z porušovania povinností alebo podmienok určených týmto zákonom. Oznámenie sa úradu podáva písomne.

(2) Oznámenie môže okrem dotknutej osoby podať úradu podľa § 20 ods. 6 aj fyzická osoba, ktorá tvrdí, že je priamo dotknutá vo svojich právach ustanovených týmto zákonom (ďalej len „oznamovateľ“).

(3) Úrad oznámenie odloží, ak

- a) vec, ktorej sa oznámenie týka, nepatrí do jeho pôsobnosti,
- b) náležitosti uvedené v odseku 9 neboli na výzvu úradu doplnené alebo spresnené v určenej lehote,
- c) oznamovateľ neposkytne úradu na jeho požiadanie potrebnú súčinnosť, pričom bez jeho aktívnej účasti nemožno vec vybaviť,
- d) oznamovateľ trvá na utajení svojej totožnosti napriek tomu, že bez použitia jeho osobných údajov alebo niektorých jeho údajov podľa odseku 9 písm. a) nemožno vec vybaviť,
- e) oznamovateľ podá opakované oznámenie po uplynutí lehoty podľa odseku 14.

(4) Úrad môže oznámenie odložiť, ak zistí, že

- a) vec, ktorej sa oznámenie týka, prejednáva súd alebo orgán činný v trestnom konaní,
- b) od opatrenia alebo udalosti, ktorých sa oznámenie týka, uplynul v deň doručenia oznámenia čas dlhší ako tri roky,
- c) oznámenie je zjavne neopodstatnené,
- d) neobsahuje meno, priezvisko, adresu trvalého pobytu a podpis oznamovateľa; takéto oznámenie sa považuje za anonymné,
- e) ide o oznámenie vo veci, ktorú už úrad vybavil a opakované oznámenie neobsahuje nové skutočnosti.

(5) O odložení oznámenia a dôvodoch jeho odloženia úrad upovedomí toho, kto oznámenie podal; to neplatí, ak ide o anonymné oznámenie. Odložené oznámenie sa považuje za vybavené.

(6) Oznámenie nie je prípustné, ak oznamovateľ pred jeho podaním neuplatnil svoje právo podľa § 20, ktoré mu tento zákon poskytuje. Úrad oznámenie odloží a poučí oznamovateľa o uplatnení práv podľa § 20.

(7) Úrad neodloží oznámenie, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 6 len vtedy, ak oznamovateľ hodnoverne preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

(8) Šetrenie je začaté dňom doručenia písomného oznámenia úradu. Prijatie oznámenia potvrdí úrad oznamovateľovi, ak oznámenie nebolo podané osobne.

(9) Oznámenie musí obsahovať najmä

- a) meno, priezvisko, adresu trvalého pobytu a podpis oznamovateľa,
- b) označenie toho, proti komu oznámenie smeruje; názov alebo meno a priezvisko, sídlo alebo trvalý pobyt, prípadne právnu formu a identifikačné číslo,
- c) predmet oznámenia s označením, ktoré práva sa podľa tvrdenia oznamovateľa pri spracúvaní osobných údajov porušili,
- d) dôkazy na podporu tvrdení uvedených v oznámení,
- e) kópiu listiny preukazujúcej uplatnenie práva podľa § 20, ak sa takéto právo mohlo uplatniť alebo uvedenie dôvodov hodných osobitného zreteľa.

(10) Ak oznámenie neobsahuje predpísané náležitosti podľa odseku 9, nie je zrozumiteľné, alebo ak sú na jeho náležité vybavenie potrebné údaje, ktoré sa v oznámení neuvádzajú, úrad vyzve oznamovateľa, aby v určenej lehote nie kratšej ako sedem dní odstránil nedostatky. Súčasne upozorní oznamovateľa na dôsledky neodstránenia nedostatkov na ďalší priebeh šetrenia. V čase, keď oznamovateľ mešká s plnením tejto povinnosti, lehota podľa odseku 12 neplynie.

(11) Ak oznámenie podľa odseku 9 neobsahuje požiadavku oznamovateľa na utajenie jeho totožnosti, úrad vybavuje oznámenie bez utajenia osobných údajov uvedených v odseku 9 písm. a). Ak v oznámení podľa odseku 9 oznamovateľ požiada úrad o utajenie svojej totožnosti, ale charakter oznámenia neumožňuje jeho prešetrenie bez uvedenia niektorého údaja alebo údajov o oznamovateľovi, úrad po zistení tejto skutočnosti o tom upovedomí oznamovateľa. Zároveň oznamovateľa upozorní, že vo vybavovaní oznámenia sa bude pokračovať len v prípade, ak v určenej lehote písomne udelí úradu súhlas s uvedením určitého potrebného údaja alebo údajov o svojej osobe na použitie v rámci šetrenia.

(12) Úrad prešetrí a vybaví písomné oznámenie oznamovateľa v lehote 60 dní odo dňa jeho prijatia. Vrchný inšpektor môže túto lehotu v odôvodnených prípadoch primerane predĺžiť, najviac však o šesť mesiacov. O predĺžení lehoty úrad písomne upovedomí oznamovateľa.

(13) Úrad v lehote podľa odseku 12 písomne informuje oznamovateľa o výsledku prešetrenia oznámenia, v ktorom uvedie práva oznamovateľa ustanovené týmto zákonom, ktoré boli porušené. Ak úrad nezistí porušenie práv oznamovateľa, písomne ho informuje o tejto skutočnosti bez zbytočného odkladu, najneskôr však v lehote podľa odseku 12. Oznámenie sa považuje za vybavené dorúčením písomnej informácie o výsledku prešetrenia oznámenia oznamovateľovi.

(14) Oznámenie v tej istej veci možno opakovať v lehote 30 dní odo dňa doručenia výsledku o prešetrení oznámenia; ak oznámenie neobsahuje nové skutočnosti, úrad postupuje podľa odseku 4 písm. e). Ak úrad opakované oznámenie neodložil alebo ak zistil, že obsahuje nové skutočnosti, vrchný inšpektor preskúma pôvodné oznámenie, či bolo správne vybavené; o výsledku písomne informuje oznamovateľa, pričom postupuje obdobne podľa odseku 13. Preskúmanie oznámenia vrchným inšpektorom je konečné.

(15) V prípade, že v rovnakej veci, v akej už bolo vybavené oznámenie iného oznamovateľa, podá oznámenie ďalší oznamovateľ bez uvedenia nových skutočností, jeho oznámenie netreba znovu prešetrovať, ale treba ho upovedomiť bez zbytočného odkladu o výsledku vybavenia pôvodného oznámenia, najneskôr však v lehote podľa odseku 12 prvej vety.

(16) Podanie oznámenia nesmie byť oznamovateľovi na ujmu; to neplatí, ak sa obsahom svojho oznámenia dopustí oznamovateľ trestného činu alebo priestupku.

(17) Oznámenie podané inou právnickou osobou alebo fyzickou osobou ako oznamovateľom, sa vybavuje ako konanie začaté z vlastnej iniciatívy úradu, ak sa po preskúmaní oznámenia preukáže, že je tu dôvod na začatie šetrenia. Na žiadosť právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ktorá oznámenie podala úrad potvrdí prijatie oznámenia; výsledok šetrenia jej úrad neoznamuje. Právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá oznámenie podala sa nepovažuje za účastníka konania.

Z dôvodovej správy k zákonu 90/2005 Z.z.

Nové znenie ustanovenia § 45, ktoré komplexne rieši konanie na základe oznámenia. Doterajšia právna úprava sa v takomto konaní odvolávala na niektoré ustanovenia zákona č. 152/1998 Z. z. o sťažnostiach. Tento prístup spôsoboval v praxi nemalé problémy, keď dotknuté osoby si nie celkom správne vysvetľovali ustanovenia zákona o sťažnostiach a nedokázali ich správne aplikovať vo vzťahu k zákonu o ochrane osobných údajov.

Pojem „oznámenie“ sa v rámci právnej úpravy týkajúcej sa ochrany osobných údajov používa od roku 1998, keď sa prvýkrát objavil v zákone č. 52/1998 Z. z. Existuje aj v teraz platnom zákone o ochrane osobných údajov v ustanovení § 20 ods. 6 a navrhovanou úpravou sa pristúpilo k zjednoteniu zaužívanej terminológie.

Vybavovanie oznámenia sa vykonáva z dôvodu nájdenia pravdy, a preto je nevyhnutné, aby úrad disponoval takými právomocami, ktoré napomôžu presvedčivo a účinne zistiť, či konaním prevádzkovateľa, sprostredkovateľa alebo fyzickej osoby boli alebo neboli porušené základné práva a slobody dotknutej osoby v súvislosti so spracúvaním jej osobných údajov. Oznámenie môže podať nielen dotknutá osoba, ale každá fyzická osoba, ktorá tvrdí, že je priamo dotknutá vo svojich právach ustanovených týmto zákonom.

Úprava ustanovuje v odsekoch 3 a 4 podmienky aplikácie inštitútu odloženia oznámenia. V odseku 3 je upravený inštitút obligatórneho odloženia oznámenia a v odseku 4 inštitút fakultatívneho odloženia oznámenia úradom. O odložení oznámenia a dôvodoch jeho odloženia úrad upovedomí toho, kto oznámenie podal. Zákon dotknutým osobám účinne poskytuje viaceré práva, ktoré sú ustanovené v § 20. Spravidla je potrebné najprv aplikovať právo vyplývajúce pre dotknutú osobu zo zákona. Nečinnosť prevádzkovateľa je potom dôvodom na zákrok zo strany úradu. Lehota na vybavenie oznámenia je rovnaká ako v doteraz platnej právnej úprave aj napriek tomu, že sa očakáva zvýšená komunikácia pri

vybavovaní oznámení s obdobnými úřady na ochranu osobných údajov v členských štátoch Európskej únie, čo bude spôsobené zvýšeným voľným pohybom našich občanov v týchto členských štátoch. O vybavení oznámenia úrad oznamovateľa informuje. Ak oznamovateľ zistí v predmetnej veci nové skutočnosti, môže oznámenie podať opakovane. Podanie oznámenia nesmie byť oznamovateľovi na ujmu. To neplatí, ak sa obsahom svojho oznámenia dopustí trestného činu alebo priestupku.

Oznámenie podané iným subjektom ako oznamovateľom, sa vybavuje ako konanie začaté z podnetu úradu, ak sa po preskúmaní oznámenia preukáže, že je tu dôvod na začatie konania.

Účelom nového znenia § 45 je výstižnejšie a prehľadnejšie ustanoviť proces vybavovania oznámení fyzických osôb. Navrhované riešenie má znaky právnej úpravy, ktorá je zapracovaná do zákona o verejnom ochrancovi práv, ktorý rovnako rieši oznámenia a podania dotknutých osôb týkajúcich sa podozrenia z porušenia základných práv a slobôd. Navrhované spresnenia súvisia s prebratím obsahu Čl. 28 smernice 95/46/ES.

§ 46

Opatrenie

(1) Úrad

- a) pred začatím spracúvania osobných údajov alebo v priebehu spracúvania osobných údajov v rozsahu nevyhnutne potrebnom na zabezpečenie účelu konania môže dočasným opatrením uložiť prevádzkovateľovi alebo sprostredkovateľovi, aby niečo vykonal, niečoho sa zdržal alebo niečo strpel; pri podozrení z porušenia povinnosti uloženej týmto zákonom vyzve prevádzkovateľa alebo sprostredkovateľa na okamžité blokovanie osobných údajov alebo na dočasné skončenie tej činnosti, ktorá by mohla plnenie takejto povinnosti ohroziť,
- b) ak zistí, že prevádzkovateľ alebo sprostredkovateľ nesplnil alebo porušil niektorú z povinností alebo niektoré povinnosti ustanovené týmto zákonom, pri plnení niektorej z povinností alebo niektorých povinností obchádzal ustanovenia tohto zákona, nedodržal alebo obchádzal podmienky ustanovené týmto zákonom, alebo spracúva alebo spracúval osobné údaje v rozpore s týmto zákonom, je oprávnený uložiť prevádzkovateľovi alebo sprostredkovateľovi, aby v určenej lehote vykonal opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a príčin ich vzniku. Úrad je ďalej oprávnený prevádzkovateľovi alebo sprostredkovateľovi
 1. uložiť povinnosť zabezpečiť vypracovanie alebo doplnenie dokumentácie alebo bezpečnostného projektu v súlade s týmto zákonom v určenej lehote,
 2. uložiť povinnosť prijať technické, organizačné a personálne opatrenia zodpovedajúce spôsobu spracúvania v určenej lehote,
 3. zakázať spracúvať tie osobné údaje, ktorých spracúvanie je v rozpore s ustanoveniami tohto zákona,
 4. zakázať spracúvanie, ktoré je v rozpore s ustanoveniami tohto zákona,
 5. nariadiť odstránenie alebo likvidáciu osobných údajov v určenej lehote, ak sú alebo boli neoprávnene spracúvané a
 6. uložiť prevádzkovateľovi povinnosť zrušiť písomné poverenie alebo písomnú zmluvu so sprostredkovateľom v určenej lehote.

(2) Prevádzkovateľ a sprostredkovateľ bezodkladne vyhovejú požiadavkám úradu podľa odseku 1 a v určenej lehote informujú o ich splnení úrad.

(3) Prevádzkovateľ a sprostredkovateľ sú oprávnení písomne podať námietky proti opatreniu uloženému podľa odseku 1 písm. a) do troch dní odo dňa jeho doručenia. Námietky proti takémuto opatreniu nemajú odkladný účinok.

(4) Prevádzkovateľ a sprostredkovateľ sú oprávnení písomne podať námietky proti opatreniu uloženému podľa odseku 1 písm. b) do siedmich dní odo dňa jeho doručenia. Námietky proti takémuto opatreniu majú odkladný účinok.

(5) O námietke prevádzkovateľa alebo sprostredkovateľa podanej podľa odseku 3 rozhodne predseda úradu do 15 dní a o námietke podanej podľa odseku 4 rozhodne do 60 dní odo dňa ich prijatia.

(6) Rozhodnutie predsedu úradu o námietkach je konečné.

(7) Písomné vyhotovenie výzvy na vykonanie opatrenia a písomné vyhotovenie rozhodnutia o námietkach sa oznamuje doručením do vlastných rúk.

(8) Opatrenie uložené podľa odseku 1 písm. a) môže úrad zrušiť; účinnosť stráca dňom oznámenia opatrenia v predmetnej veci podľa odseku 1 písm. b).

Z dôvodovej správy k zákonu 90/2005 Z.z.

Úprava priamo súvisí s úlohami, ktoré úradu vyplývajú priamo zo zákona, napr. v súvislosti s posudzovaním informačných systémov podľa doteraz platného zákona prihlásených na registráciu a teraz aj informačných systémov prihlásených na osobitnú registráciu. Môže ísť o situáciu, keď prevádzkovateľ vytvoril nový informačný systém, ktorý ešte neobsahuje žiadne osobné údaje a je len pripravený na to, aby systém naplnil. V tejto fáze prevádzkovateľ ešte nespacúva osobné údaje, preto niet čo blokovať, ale chce začať alebo už začal vykonávať určité aktivity, ktoré úzko súvisia so samotným spracúvaním, napr. mieni osloviť klientov, že bude požadovať osobné údaje na spracúvanie za určitých podmienok, pripravuje, dáva tlačiť alebo už distribuuje formuláre, prostredníctvom ktorých chce získavať osobné údaje, ktorých rozsah je v rozpore so zákonom o ochrane osobných údajov, no zatiaľ nezískal žiadny osobný údaj. Ide však o vysoko rizikové operácie s odôvodnenou obavou, že do informačného systému tohto prevádzkovateľa sa dostanú aj také osobné údaje, ktoré môžu vážnym spôsobom narušiť základné práva a slobody dotknutých osôb. Aj v takomto prípade, v súlade s Čl. 28 smernice 95/46/ES, musí úrad disponovať právomocami vydať dočasný alebo definitívny zákaz spracúvania.

Spresnenie súvisí s kompetenciou úradu vydávať záväzné stanoviská v prípade pochybnosti o tom, či spracúvané osobné údaje svojím rozsahom, obsahom a spôsobom spracúvania alebo využívania zodpovedajú účelu ich spracúvania, sú s daným účelom spracúvania zlučiteľné alebo sú časovo a vecne neaktuálne vo vzťahu k tomuto účelu, alebo či informačný systém podlieha registrácii, alebo či možno vykonať cezhraničný tok osobných údajov. V súlade s Čl. 28 smernice 95/46/ES je takéto rozhodovanie vo výlučnej kompetencii úradu a stanovisko úradu je záväzné. Navrhované doplnenie zjednocuje postup úradu pri vydávaní záväzných stanovísk z vlastného podnetu v prípade pochybností a opatrení v prípade zisteného porušenia zákona.

§ 47

Ustanoveniami § 45 a 46 nie je dotknuté právo na súdnu ochranu.³⁵⁾

§ 48

Zverejnenie porušenia zákona

(1) Ak úrad zistí porušenie povinností ustanovených týmto zákonom alebo obchádzanie ustanovení tohto zákona alebo osobitného zákona³²⁾, môže predseda úradu alebo vrchný inšpektor zverejniť obchodné meno alebo názov, sídlo alebo trvalý pobyt, identifikačné číslo, ak ho má pridelené a právnu formu toho, kto sa dopustil protiprávneho konania a

- a) výrok vykonateľného opatrenia a odôvodnenie opatrenia alebo ich časti podľa § 46 okrem osobných údajov, ak ich obsahujú,
- b) výrok vykonateľného rozhodnutia a odôvodnenie rozhodnutia alebo ich časti podľa § 49 alebo § 50 okrem osobných údajov, ak ich obsahujú, alebo
- c) charakteristiku skutkového stavu porušenia ochrany osobných údajov.

(2) Predseda úradu alebo vrchný inšpektor môže uložiť prevádzkovateľovi alebo sprostredkovateľovi povinnosť zverejniť skutočnosti v rozsahu podľa odseku 1 písm. c) v hromadných informačných prostriedkoch.

(3) Prevádzkovateľ je povinný splniť povinnosť uloženú predsedom úradu alebo vrchným inšpektorom podľa odseku 2. Štatutárny orgán prevádzkovateľa je povinný zabezpečiť zverejnenie oznamu v hromadných informačných prostriedkoch v rozsahu podľa odseku 1 písm. c) na vlastné náklady prevádzkovateľa; obsah, formu, hromadný informačný prostriedok a najneskorší termín zverejnenia oznamu určí predseda úradu alebo vrchný inšpektor.

(4) Povinnosť podľa odseku 3 sa vzťahuje aj na sprostredkovateľa.

Z dôvodovej správy k zákonu 90/2005 Z.z.

Upravené znenie doteraz platného ustanovenia § 48 spresňuje oprávnenie úradu zverejniť nezákonné konanie prevádzkovateľov a sprostredkovateľov, ak svojim konaním spôsobili ujmu dotknutým osobám na ich právach pri spracúvaní ich osobných údajov alebo inak porušili povinnosti uložené týmto zákonom, medzi ktoré možno rátať aj nesplnenie úradom uložených opatrení. Takýmto oprávnením dozor nad ochranou osobných údajov v Slovenskej republike disponuje od 1. marca 1998, keď nadobudol účinnosť zákon č. 52/1998 Z. z. Táto možnosť zverejnenia je zakotvená v obdobných zákonoch členských štátov Európskej únie a je veľmi účinnou formou prevencie. Prevádzkovatelia a sprostredkovatelia sa zverejnenia obávajú natoľko, že prakticky okamžite vykonávajú požiadavky úradu a zabezpečia tak potrebnú ochranu osobných údajov.

Ustanovenie dáva predsedovi úradu a vrchnému inšpektorovi právo zverejniť základné identifikačné údaje toho, kto sa dopustil porušenia tohto zákona, ako aj charakteristiku skutkového stavu porušenia ochrany osobných údajov. Prax ukázala, že je to aj jednou

³⁵⁾ § 247 a nasl. druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku.

z foriem ako informovať širokú verejnosť o kontrolnej činnosti úradu a o nezákonnom spracúvaní osobných údajov niektorými prevádzkovateľmi. Povinnosť zverejniť základné informácie v rozsahu podľa § 48 ods. 1 písm. c) má prevádzkovateľ alebo sprostredkovateľ na vlastné náklady.

Opatrenia a rozhodnutia o pokute vydané úradom sú úzko naviazané na problematiku ochrany osobných údajov a prešetrovaný problém spravidla analyzujú v celej jeho šírke. Výsledkom sú často obsiahle a podrobné odôvodnenia, ktoré približujú a ozrejmujú nielen jednotlivé ustanovenia zákona, ale prinášajú aj návrhy, ako postupovať, aby neprichádzalo zo strany prevádzkovateľov a sprostredkovateľov k porušovaniu zákona. Obsah týchto odôvodnení, resp. ich časti, ktoré budú vhodné na zverejnenie, sa môžu stať zdrojom cenných informácií pre ostatných prevádzkovateľov a sprostredkovateľov, a najmä ich zodpovedné osoby pri aplikácii jednotlivých ustanovení zákona v praxi.